

ધોરણ : 7

ગુજરાતી

પાઠ : 12

જનની

અભ્યાસ / સ્વાધ્યાય સોલ્યુશન

Sem : 2

અભ્યાસ

પ્રશ્ન: 1 નીચેના દરેક પ્રશ્નોના ઉત્તર માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી
સાચો ઉત્તર શોધી તેનો કમ-અક્ષર પ્રશ્નની સામે માં લખો:

(૧) જનનીની જોડ સખી નહીં જડ રે લોલ એટલે ...

૧

(૨) મા તે મા.

(૩) માતા વાત્સલ્યમૂર્તિ છે.

(૪) માતાનો બીજો કોઈ વિકલ્પ નથી.

(૫) માતા તે દરેકને હોય.

(૨) માડીનો મેઘ બારેમાસ એટલે...

ખ

(ક) માતાનો પ્રેમ વધે-ઘટે છે.

(ખ) માતાનો પ્રેમ કાયમ મળે જ.

(ગ) વરસાદ તો કાયમ વરસે જ.

(ધ) વરસાદ કિના કંઈ નહિ.

(૩) માતાનો પ્રેમ કેવો હોય છે?

- (ક) વરસતી વાદળી જેવો
- (ખ) ચણકતી ચાંદની જેવો
- (ગ) એકસરખા પાણીના પ્રવાહ જેવો
- (ધ) ગંગાના નીર જેવો

પ્રશ્ન : 2 નીચેના દરેક પ્રશ્નનો એક-એક વાક્યમાં ઉત્તર આપો:

(1) માતાને શાનાથી મીઠી ગણવામાં આવી છે?

➤ માતાને મધુ અને મેઘજળ કરતાં પણ મીઠી ગણવામાં આવી છે.

(2) માતાની આંખ શાનાથી ભરેલી છે?

➤ માતાની આંખ (વાત્સલ્યરૂપી) અમૃતથી ભરેલી છે.

(3) માતાનાં વેણુ કેવાં છે?

➤ માતાનાં વેણુ વહાલ(પ્રેમ) થી ભરેલાં છે.

(4) માતાના કાળજીમાં શું ભરેલું છે?

➤ માતાના કાળજીમાં અનેક અરમાન ભરેલાં છે.

(5) કોનો પ્રેમપ્રવાહ એકસરખો છે?

➤ માતાનો પ્રેમપ્રવાહ એકસરખો છે.

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન: 1 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો

(1) કાવ્યમાં આપેલા માના ગુણોનું વર્ણન ટ્રંકમાં કરો.

► માનો પ્રેમ મેઘનાં જળ અને મધથી પણ વધુ મીઠો છે. એના પ્રેમની જોડ મળવી મુશ્કેલ છે. એની આંખો અમૃતથી ભરેલી છે ને વેણ વહાલથી ભરેલાં છે. એની ગોદ ચંદ્રની ચાંદનીથી સિંચેલી છે. એના પ્રાણી બાળક સાથે બંધાયેલા છે. માનો પ્રેમ અચળ છે. એનો પ્રેમ બારેમાસ એકસરખો વહે છે.

(2) 'માડીનો મેઘ બારેમાસ રે' – કાવ્યપંક્તિ સમજાવો.

➤ આકાશના મેઘ તો એકાએ ઝતુમાં વરસે છે ને ચાલ્યા
જાય છે, પણ માનો પ્રેમરૂપી મેઘ તો બારેમાસ વરસતો
રહે છે. મા બાળક ઉપર હુંમેશાં વરસાવતી રહે છે.

પ્રશ્ન: 2 નીચેના શબ્દોનો વાક્યપ્રયોગ કરો:

- (1) અમી (2) હેલ (3) વ્યોમ (4) દોહલું

(1) અમી - માની આંખોમાંથી હુંમેશાં અમી વરસે છે.

(2) હેલ - આજે પણ ગામડાંમાં પાણીની હેલ ભરીને જતી
પનિહારીઓ જોવા મળે છે.

(3) વ્યોમ - રાત્રે તારાઓથી ભરેલું વ્યોમ બહુ સુંદર લાગે છે.

(4) દોહલું - માનો પ્રેમ દેવો માટે દોહલો છે.

**પ્રશ્ન: 3 નીચે આપેલા શબ્દો જેવા ઉચ્ચારવાળા શબ્દો
કાવ્યમાંથી શોધીને લખો :**

(1) માત   (2) સોડય

(3) પ્રાણ   (4) માસ

- (1) માત - જાત   (2) સોડય - જોડ, કોડ
(3) પ્રાણ - હૃદાણ   (4) માસ - ઉજાસ

પ્રશ્ન: 4 નીચે આપેલા શબ્દો માટે કાવ્યમાં વપરાયેલા શબ્દો શોધીને
લખો :

(1) માતા (2) આકાશ (3) ધરતી (4) ચંદ્ર

(1) માતા – માત, જનની, માડી

(2) આકાશ – વ્યોમ

(3) ધરતી – ધરણી

(4) ચંદ્ર – શરી, ચંદા

પ્રશ્ન: 5 સૂચવ્યા મુજબ કરો:

(1) નીચેનામાંથી માતાને કોના કરતાં, ચિહ્નાતી બતાવી

છે? તે શબ્દો અલગ તારવો.

જંગલ, ધરતી, જમના, ગંગા, સૂરજ, ચંદ્ર, તારા

વરસાદ (મેઘ), વાવાડોડું, ત્સુનામી, ધરતીકંપ, મધુ

➤ ધરતી, વાદળી, વરસાદ (મેઘ), ગંગા, ચંદ્ર, મધુ

(2) આ અલગ તારવેલા શબ્દોવાળી પંક્તિઓ કાવ્યમાંથી શોધીને
લખો.

ધરતી : ધરણીમાતાએ હશે ધૂજતી રે લોલ,

અચળા અચૂક એક માય રે

વાદળી : વરસે ઘડીક વ્યોમવાદળી રે લોલ,

વરસાદ (મેઘ) : માડીનો મેઘ બારેમાસ રે

ગંગા : ગંગાનાં નીર તો વધે-ઘટે રે લોલ,

સરખો એ પ્રેમનો પ્રવાહ રે

ਚੰਦ੍ਰ : ਚਲਤੀ ਚੰਦਾਨੀ ਦੀਂਦੇ ਚਾਂਦਾਨੀ ਦੇ ਲੋਲ

ਏਨੋ ਨਹਿ ਆਥਮੇ ਉਜਾਸ ਦੇ.

ਮਧੁ : ਮੀਠਾ ਮਧੁ ਨੇ ਮੀਠਾ ਮੇਹੁਲਾ ਦੇ ਲੋਲ,

ਏਥੀ ਮੀਠੀ ਤੇ ਮੌਰੀ ਮਾਤ ਦੇ,

(3) આ પંક્તિઓનો ભાવાર્થ લખો.

- ધરતીમાતા પણ ક્યારેક ધૂજુ ઊઠી હશે પણ મા ક્યારેય ચલિત થતી નથી.
વાદળી તો ઘડીક વરસીને જતી રહે છે,
પણ માતૃપ્રેમરૂપી મેઘ તો બારેમાસ વરસતો રહે છે.
- ગંગાના પ્રવાહમાં તો વધ્ઘટ થતી રહે છે, પણ જનનીના પ્રેમનો પ્રવાહ હંમેશાં એકસરાઓ રહે છે.

- ચંદ્રની ચાંદનીમાં વધઘટ શાય છે, પણ જનનીના પ્રેમનો ઉજાસ ક્યારેય અસ્ત થતો નથી.
- (આ જગતમાં) મધ મીઠું હોય છે અને મેઘ(વરસાદ) નું જળ મીઠું હોય છે, પણ હે સખી, માતાનો પ્રેમ તો એનાથી પણ વધારે મીઠો છે.

(4) આ ભાવાર્થ એક ફકરા સ્વરૂપે લખો.

➤ મધુ ને મેઘ મીઠાં છે, પણ માનો પ્રેમ તો એ બંનેથી પણ વધારે મીઠો છે. ધરતી તો ક્યારેક ધૂજે, પણ મા તો હંમેશ અચળ, અડગુ રહે છે. ગંગાનો પ્રવાહ વધેઘટે પણ માનો પ્રેમનો પ્રવાહ તો એકસરખો રહે છે. વાદળી વરસીને જતી રહે પણ માનો પ્રેમ તો બારેમાસ વરસે છે. ચાંદનીના ઉજાસમાં વધ્યાટ થાય, પણ માના પ્રેમનો ઉજાસ તો ક્યારેય આથમતો નથી.

**પ્રશ્ન 6. આ કાવ્યના સમૂહગાન વખતે સંગીતનાં ક્યાં ક્યાં
સાધનોનો ઉપયોગ કરશે? તમને ક્યું વાય વગાડવું
ગમશે?**

➤ આ કાવ્યના સમૂહગાન વખતે હાર્મોનિયમ, તબલાં, બંસરી
વગેરે સાધનોનો ઉપયોગ કરીશું. મને બંસરી વગાડવી
ગમશે.

THANKS

SUBSCRIBE